

DANSK
FORÆDLET

Smukke og overdådige

Hortensia

Hortensia (*Hydrangea macrophylla*) er en af naturens overdådige planter. Hortensia betegnes af mange blandt havens mest populære planter, der med sine helt fantastiske blomsterstande pryder haven over en lang periode fra juli måned og helt indtil frosten kommer.

Tekst og foto: schroll-flowers.dk

Hortensia – oprindelse

Hortensia eller *Hydrangea* har som så mange andre haveplanter ikke sin oprindelse i Europa, men har sine rødder fra mere eksotiske himmelstrøg som Japan og Kina samt det sydøstlige USA og videre ned igennem Mellemamerika.

Siden 1736 har man i England dyrket den amerikanske art *Hydrangea arborescens*, der kom sammen med diverse returvarer fra Amerika som sukker og rom.

Længe før de første amerikanske Hortensia fik fodfæste i Europa, blev Hortensiaen kultiveret i Kina og Japan. Da de første europæere senere på deres rejser i disse lande stiftede bekendtskab med Hortensia, var den allerede en veletableret gartnerkultur med en lang tradition bag sig.

Det var videnskabsmanden Sir Joseph Banks, der i 1789 indførte Hortensiaen fra Japan til England. Joseph Banks var medlem af The Royal Society i London, og han var med på James Cooks første ekspedition jorden rundt.

Hortensia – arter

Der findes et hav af forskellige Hortensia-arter. Den mest kendte Hortensiatype er *Hydrangea macrophylla*, som stammer fra Japan. *Hydrangea macrophylla* kender vi med de store runde, nærmest kugleformede, fyldige blomsterhoveder, som hedder Mopheds eller de flade, tallerkenformede med små blomster i midten og større blomster rundt langs randen, også kaldet Lace Caps eller Teller-typen.

Bladene på *Hydrangea macrophylla* typen har kraftige grønne blade.

Hortensiaens farver

Blomstrende Hortensiaer udgør et overdådigt syn med et rigt væld af blomsterhoveder, der farvemæssigt kan spænde i alle nuancer mellem rød og blå. Som på en malers palette med mix

TIPS TIL SUCCES MED HORTENSIA

Hortensia er en plante, der egner sig til mange formål, og passes den korrekt, kan den pryde såvel udendørs i bede og krukke, eller inde som en dejlig pottaplante eller som snit i buketter - i meget lang tid.

af disse to farver, vil man kunne finde Hortensia i enhver nuance i dette spektrum. I den ene ende af skalaen ser vi de helt mørkerøde sorter, herefter har vi de klare pink og de sarte rosa, som f.eks. 'Candy Floss' eller Pink Sky' fra SCHROLL. Bevæger vi os i den blå retning, har vi de sarte babyblå, herefter de klare blå, som vi kender og nu også de dybe mørke-lilla, som den nye sort 'Deep Purple' fra gartneriet SCHROLL.

Den hvide Hortensia er klassisk og findes også i lang række sorter. Nogle af de nye hvide trækker meget grønt og lime op i det hvide, hvilket er særdeles populært i disse år.

Mange macrophylla-arter kan som udplantede buske blive helt op mod 1,5 meter høje.

Pasning af udplantede Hortensia i bede i haven

Hortensia er som udgangspunkt en hårdfør plante, hvis man sørger for, at nogle grundlæggende kriterier i pasningen er opfyldt.

I Danmark vil Hortensia blomstre i sensommeren og langt hen i efteråret.

Når man vælger placering af Hortensia i et bed, skal man specielt være opmærksom på valg af sort, jordbundsforhold og ikke mindst lys og vind. En Hortensia kan godt lide en luftig, let fugtig jord.

En tommelfingerregel er, at Hortensia bør skånes for direkte sol midt på dagen – så en nordvendt placering vil være at foretrække frem for en sydvendt. Dog er det generelt sådan, at de mørke sorter, som f.eks. 'Deep Purple' og mørkerøde sorter klarer sig betydeligt bedre i sol end de lyse og hvide sorter.

Tilsvarende gælder for placering i forhold til vind, hvor Hortensia nyder bedst af en læplads – igen gælder der her, at de mørke sorter klarer vind bedre end de lyse og hvide sorter, som kan have

tendens til at få bladsvindinger, som man kender med de karakteristiske brune kanter, som vi gerne vil være foruden.

En læ- og skyggeplads har også den fordel, at den skærmer for kulde i vinterhalvåret. Frosten er mindre hård for planten, hvis den ikke får det direkte kuldene-fald, som man ofte oplever på klare frostnætter, og tilsvarende, hvis planten står i læ.

Vi kender det fra den såkaldte Chillfaktor, som er den kulde, der rent faktisk mærkes på huden og tilsvarende på planten - den nedsættes ved en placering i læ.

Tager man hensyn til anbefalingerne, har man langt større sandsynlighed for at få blomster i sine Hortensia år efter år, end man vil få, hvis man har placeret sin Hortensia et mere udsat sted.

Pasning af Hortensia i krukke ude

Hortensia i krukke på terrassen er et skønt og overdådigt syn, og man kan nemt holde sine Hortensia i krukke fra år til år.

Der er mange fordele ved at have sin Hortensia i krukke. Bl.a. har det den fordel, at man nemt kan rykke dem rundt efter behov, så placeringen er mest hensigtsmæssig.

Men når man har Hortensia i krukke, skal man være opmærksom på, at der typisk skal vandes oftere, end når Hortensiaen er plantet ud i haven. Man kan med fordel placere sin Hortensia, så den kun får direkte sollys f.eks. først eller sidst på dagen. Det vil mindske behovet for vand. Sørg generelt for at planten har rigeligt med jord og en tilpas stor krukke – det er også med til at sikre at planten ikke tørrer så let ud.

Hortensia, der er plantet op i krukke, er særligt følsomme over for frost. Derfor bør krukkerne sættes ind, gerne i havestue eller et drivhus med sænket temperatur, men uden frost. Jo tættere på 0 grader, planten opbevares des mindre behov for vand hen over

tidligere, såfremt den starter op i et koldt drivhus eller tilsvarende. Vær opmærksom på, at krukkehortensierne ikke sættes ud før maj måned, da de ikke tåler den mindste frost.

Overvintring og beskæring af Hortensia

Det vigtigste vinter-/forårsråd er, at planterne dækkes til for den sene frost, som typisk kommer hen i marts/april måned. På det tidspunkt er planten ofte gået i vækst, og planten har året før dannet de nye skud med blomster, der sidder som større eller mindre knopper ned langs grenene. Disse knopper er meget udsatte, hvis de er gået i vækst, når den sene frost rammer, og skal derfor dækkes til, så de ikke "fryser af".

Hvis skaden er sket, er Hortensiaen dog ikke nødvendigvis død, men man vil kun opleve en grøn busk/plante den følgende sommer, da alle blomsterne er frosset af. Året efter starter samme cyklus igen, og man får endnu en chance.

Til afdækning kan man bruge gamle blade eller afklippede grene fra årets juletræ. Vent også gerne med at klippe de gamle blomsterskærme af, da de også i et vist omfang er med til at beskytte plantens knopper.

Når risikoen for den sidste frost er omme, kan de gamle skærme klippes af, og man kan med fryd glæde sig over udviklingen af sin Hortensia. Almindeligvis anbefales det, at man venter med beskæring til foråret. Dvs. man lader sine Hortensia stå med sine skærme (de gamle blomster) hen over vinteren. Skærmene vil også være med til at skærme for kulde og vind

vinteren. Men husk at tjekke, at planten i krukken ikke tørrer ud.

En af fordelene ved Hortensia i krukke er, at planten har mulighed for at blomstre tidligere på sæsonen end udplantede Hortensia. Planten vil begynde at udvikle sig tidligere fra vinterstadiet end de udplantede Hortensia og dermed også blomstre

Inden man kaster sig ud i beskæring af Hortensia, er det vigtigt at man ved, hvordan Hortensiaens blomster til det efterfølgende år dannes. Beskæring af Hortensia skal derfor foregå med omhu.

Kigger man på en Hortensia, der er sent henne i sin udvikling, kan man se, at der i "kilen" mellem bladene og stængelen, sidder

små knopper. De knopper er næste års blomster.

Ved beskæring skal man derfor være opmærksom på ikke at klippe disse knopper af, da man derved vil klippe blomsterne for næste sæson af, og dermed kun få en grøn busk.

Hortensia - vanding

Hortensiaens latinske navn Hydrangea udspringer af de græske ord hydor, som betyder vand og angeion, som betyder kar. Med den oversættelse kan man altid huske, at Hydrangea er meget vandkrævende plante, hvorfra der hele tiden er stor fordampning.

For Hortensia i krukker/potter såvel inde som ude, er det særdeles vigtigt at sikre, at de ikke tørrer ud, men samtidig også at de ikke står med rødderne i vand. Hvis først planten er tørret helt ud, kan man sjældent få planten pæn igen. Enten vil den få svedne blade eller i værste fald være helt død. Får den omvendt for meget vand, vil rødderne rådne og planten blive beskadiget.

Derfor anbefales det, at Hortensia i krukker ude står i potter med hul i bunden, så vandet kan løbe fra. For Hortensia der står inde kan man med fordel vande Hortensiaerne ved at sætte dem i en balje med vand og lade dem suge i 5-10 min og derefter sætte dem tilbage i potten.

Et lille tip for at afgøre om en Hortensia mangler vand er at føle med hele håndfladen over blomsterhovedet. Hvis hovedet er slapt vil planten typisk trænge til vand og tilsvarende. Hvis hovedet er helt fast har planten oftest vand nok.

Sikker succes med dine Hortensia i forskellige farver – Rigtig jord og gødning er et must

Som udgangspunkt er Hortensia i enten hvide eller rød/rosa, men det reelle farvespektrum er langt større.

For de rosa og røde Hortensia gælder at farven ændrer sig afhængig af jordbundsforholdene. Hortensia er en surbundsplante, der skal stå i jord med en pH-værdi under 7. For at sikre succes med Hortensia år efter år, er det derfor vigtigt at jorden dels har de rette næringsstoffer, men også at den indeholder tilstrækkelig aluminiumsulfat, hvis man gerne vil bibeholde en lilla eller blå Hortensia. Hvis jorden for en lilla eller blå Hortensia indeholder for lidt aluminiumsulfat, vil blomsten ændre sig og i stedet blive rød eller rosa. Med andre ord – de blå/lilla Hortensia skifter farve til rosa/rød afhængig af surhedsgra-

den i jorden.

Blå og lilla Hortensia fremavles i jord, hvor pH-værdien som udgangspunkt ligger under 5. Samtidig skal jorden være tilsat et additiv med aluminiumsulfat. Aluminiumsulfatet gør, at planten ikke optager det jern, der almindeligvis er i jorden, og derved bliver blomsterne blå og ikke rød/rosa.

I faghandlen – hos planteskoler og visse større blomsterforretninger – kan man købe jord, der passer specielt til den Hortensia, man har. Der findes en jordtype, der er specielt egnet til røde eller lyserøde Hortensia og en anden jordtype, specielt egnet til blå eller lilla Hortensia.

For det bedste resultat anbefales også at jorden gødes en gang årligt.

Til at sikre succes den korrekte blomsterfarve, kan man få to SCHROLL-produkter. Der findes to jordtyper Rød/rosa jord eller Blå/lilla jord. Der ud over findes i additiv SCHROLL Hydrangea Essentials blåfarvning, et saltliggende produkt, som kan drysses rundt over den jord, hvor Hortensiaen står. Produktet tilfører aluminiumsulfat, som giver den blå/lilla farve. Mængder mv. kan ses på emballagepakningerne på de aktuelle produkter.

Blåfarvning skal primært ske om efteråret, men kan med fordel suppleres om foråret.

For opretholdelse af en sund plante med sundt grønt løv har Hortensia løbende brug for tilførsel af næring i form af gødning. På markedet findes et særligt Hortensia-produkt, SCHROLL Hydrangea Essentials gødning.

Det anbefales at hortensia, der er mere end 1 år gamle gødes i foråret, for at undgå udsultning af den omkringliggende jord, og planten derved bliver gullig og usund at se på.

Hortensia som snit til vaser

Man kan binde de smukkeste buketter af Hortensia – enten med Hortensia alene eller med anvendelse af Hortensia som base. Hortensia kan holde mere end en uge i buketter. Det er blot vigtigt at være opmærksom på den rigtige fremgangsmåde.

En vigtig forudsætning for at få succes med Hortensia som afskårne er at følge fremgangsmåden her:

- Klargør vaser som Hortensia-buketten skal stå i. Hortensia er meget følsomme over for bakterier, og derfor bør vaser være så ren/steril som mulig. Hæld evt. varmt vand (over 80°C) i vaserne, for at fjerne eventuelle bakterier.
- Brug en beskæresaks eller grensaks til at klippe stilke af Hortensiaen – bemærk, snittet skal være så lige som muligt. Det er en skrøne, at snittet skal være på skrå. Det handler som udgangspunkt om at beskadige stilkens så lidt som muligt.
- Klip/skær altid over den træagtige del, og fjern alle blade. Hvis man ønsker blade, kan de to øverste evt. bibeholdes.
- Skift vandet i vaserne med jævne mellemrum.

Historien bag SCHROLL Hortensia – forædling i Danmark og produktion i Portugal

SCHROLL er en fynsk virksomhed, der producerer og forædler Hortensia.

Virksomhedens historie starter tilbage i 1998, hvor virksomheden blev startet op som traditionel gartnerivirksomhed med primær produktion af Hortensia. Virksomheden kunne i produktionen vælge enten at producere gamle ubeskyttede (upatenterede) Hortensia sorter, eller alternativt købe patenterede sorter med licensbetaling.

I takt med større efterspørgsel efter specielle varer, var markedet for de ubeskyttede sorter ikke videre attraktivt, og da man som indkøber af andres genetik er meget sårbar og afhængig af forædleren, besluttede man i 2007 at starte egen forædling.

For Hortensia er udvikling af nye sorter en langstrakt proces, da Hortensiaens cyklus følger årets, og det fra krydsning til første blomstring tager 2-3 år. Krydsning, selektioner, tests og opformering gør, at man regner med en tidshorison på 6-7 år fra man har krydset to planter, til man kan introducere en ny Hortensiasort salgsmæssigt. Hvert år producerer SCHROLL ca. 15.000 frøplanter i forædlingen, heraf forventer man efter 6-7 år at kunne introducere 2-3 nye sorter, hvis det er et vellykket år, resten af de 15.000 planter kasseres løbende i forbindelse med diverse tests.

Det er en stor opgave at vælge blandt de mange forskellige frøplanter, de er som en masse "børn", der alle har forskellig genetik. Af de mange tusinde individer udvælges et mindre antal efter første test-år, som man umiddelbart vurderer, har nogle særlige gode egenskaber. Disse testes videre efterfølgende år i en større test, og efter en række tests, er de særligt udvalgte klar til introduktion. Der udvælges på mange forskellige parametre. Den æstetiske værdi er naturligvis i højsæde, men også sortens egnethed i produktion, modstandsdygtighed for sygdomme og skadedyr er blandt de vigtige faktorer.

Målet er hele tiden at tilføre markedet kvalitetsforbedrede Hortensia-sorter til glæde for forbrugerne.

I 2010 købte virksomheden et produktionsareal i Portugal, der i 2013 blev udvidet med endnu en location. Fra Portugal produceres størstedelen af virksomhedens småplanter og råvarer, der efterfølgende bliver fragtet nordpå til færdigdrivning i Danmark eller hos nogle af virksomhedens samarbejdspartnere.

Produktionsmæssigt holder SCHROLLs danske afdeling til på Fyn, hvor virksomheden har 5 locationer.

3 læsere kan hver vinde en af de flotte nye 'Deep Purple' Hortensia til en vejledende pris af kr. 199. Svar på læserspørgsmålet på www.havelivet.dk

SCHROLL producerer en lang række forskellige sorter som 'Deep Purple', 'Candy Floss', 'Pink Sky', 'Pink Doodles' og 'Pink and blue Circles'.

Der produceres Hortensia i alle farver og mange forskellige pottestørrelser.

Se mere på SCHROLLs hjemmeside: schroll-flowers.dk

Deep Purple – en sort fra SCHROLL

Markedet efterspørger hele tiden nyheder – så hvert år kommer der flere nye Hortensia sorter fra SCHROLL.

Blandt de nye sorter er bl.a. 'Deep Purple', som er karakteriseret ved at sin helt unikke mørke lilla farve. Deep Purple har også indbragt SCHROLL adskillige priser som bl.a. på Plantarium i Holland, HTA award i England og ikke mindste en award ved GLAS i Irland, hvor den alle steder har vundet guld for bedste plantenyhed.

Sunde planter - Pasningstips – vigtige additiver

For at sikre det bedste resultat med Hortensia, er der en række anbefalinger, der sikrer sunde planter med mørkegrønt løv og blomster i klare farver.

For Hortensia gælder naturligvis også, at de løbende skal have

næring – de skal have noget at leve af. Derfor bør man gøde sine Hortensia for at sikre god vækst og blomstring.

Gødning skal ske om foråret. Specielt til gødning af Hortensia findes et additiv på dåse fra

SCHROLL, der hedder SCHROLL Hydrangea Essentials gødning. Det er et gødningsprodukt, der indeholder alle de vigtige næringsstoffer, som sikrer en sund og velnæret plante.

Derudover kan man for oppottede Hortensia med fordel skifte det yderste lag af jorden til nærrig jord, når planten er mere end et år gammel.

Hertil findes to typer jord afhængig af om man har rødlige eller blålige Hortensia. SCHROLLs specialjord (potting soil) til Hortensia anbefales. Der findes en type jord til de blå, lilla eller hvid Hortensia og en anden specialjord til de røde, rosa eller lyserøde Hortensia.

Sørg altid for at planten er placeret i veldrænet jord. Planten må ikke være tør, men må heller ikke stå med rødderne i vand.

Til de Hortensia, der er plantet ud, kan man med fordel anvende SCHROLL Hydrangea Essentials blåfarvning og SCHROLL Hydrangea Essentials gødning. De to produkter findes på dåse, og bruges til hhv. blåfarvning og gødning.